

ΠΑΥΛΟΣ ΠΥΡΙΝΟΣ

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ
ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
(Ομιλία)

Έκδοση της "Λέσχης Λαΐων Βέροιας"

ΒΕΡΟΙΑ 1998

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

GRUB. 0/125

ΔΩΡΕΑ

Παύλου Πυρινού

21561

ΒΙΒΛΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

εισαγωγής

85101

α. εισαγωγής

11-12-98

αριθμός

238.492

TIZB

ΠΑ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παύλος Γιαννικόπουλος
(1928-1992)

1/12/08
F. B. J.
Παυλός Γιαννικόπουλος
Διοριστής

2/12/08 Δωρ
Έχω δώσει
Το Δωρ
αν ήθελε

Γεννήθηκε στην Ελλάδα το 1928, σπούδασε στην θεολογική σχολή Αγίας Αναστασίας και τη θεολογική σχολή του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Χειροτονήθηκε κληρικός από τον μητροπολίτη Εδέσσης Διονύσιο και υπηρέτησε ως στρατιωτικός ιερέας. Το 1968 εξελέγη επίσκοπος πολιτικής Βεροίας και ηγήθηκε και υπεύθυνος της πνευματικής καλλιέργειας του ποιμανείου. Διακρίθηκε για το σημαντικό ποιμαντικό και φιλανθρωπικό του έργο, ενδιαφέροντα εντονά για την ανέγερση νέων νσών και μονών σε όλη την επαρχία. Χειροτονήσε πολλούς κληρικούς πνευματικούς και λειτουργικούς εταίρους του Ιεσού και έχοντας με μεγάλη επιμέλεια για την εκπαίδευσή τους. Εργάστηκε με σειρά διδασκάλων ελλοθέτων, στην οποία του κληρονομήσαν σημαντικές μελέτες για την κοινή εκκλησιαστική ζωή και λειτουργία. Την Αύγουστο του 1992 εκδήλωσε στην Αθήνα.

Παύλος Γιαννικόπουλος

Η παρούσα έκδοση αφιερώνεται στον μακαριστό Μητροπολίτη Βεροίας, Καμπανίας και Ναούσης κυρό Παύλο Γιαννικόπουλο ως έκφραση βαθύτατου σεβασμού στη μνήμη του.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Παύλος Γιαννικόπουλος (1968-1993)

Γεννήθηκε στην Ηλεία το 1929, σπούδασε στην εκκλησιαστική σχολή Αγίας Αναστασίας και τη θεολογική σχολή του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Χειροτονήθηκε κληρικός από τον μητροπολίτη Εδέσσης Διονύσιο και υπηρέτησε ως στρατιωτικός ιερέας. Το 1968 εξελέγη μητροπολίτης Βεροίας και Ναούσης και αφιέρωσε τη ζωή του στην πνευματική καλλιέργεια του ποιμνίου. Διακρίθηκε για το σημαντικό ποιμαντικό και φιλανθρωπικό του έργο, ενδιαφέρθηκε έντονα για την ανέγερση ιε-

ρών ναών και μονών σε όλη τη μητρόπολη και κυρίως στην επαρχία. Χειροτόνησε πολλούς κληρικούς για την εξυπηρέτηση των πνευματικών και λειτουργικών αναγκών του λαού και φρόντισε με μεγάλη επιμέλεια για την κατάρτισή τους. Ιδρυσε μία σειρά αξιόλογων εκδόσεων, στην οποία κυκλοφόρησαν σημαντικές μελέτες για την τοπική εκκλησιαστική ιστορία και αγιολογία. Τον Αύγουστο του 1993 κοιμήθη στην Αμερική και ετάφη στην ιερά μονή Αγίας Κυριακής Λουτρού.

Ο ομιλητής Παύλος Πυρινός.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μεθοδευμένη αντιεκκλησιαστική προπαγάνδα, η συστηματική επίθεση εναντίον της Εκκλησίας, η κατασυκοφάντηση αξιόλογων εκκλησιαστικών προσωπικοτήτων και η κατασπίλωση και ηθική μείωση μεγάλων Διδασκάλων μας (που αποτελούν παραχάραξη της ιστορικής αλήθειας και διαστρέβλωση των πραγματικών δεδομένων) έδωσε την ευκαιρία, με τη διάλεξη του κ. Παύλου Πυρινού **"Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ"**, να τονισθεί η πολύπλευρη προσφορά της Εκκλησίας στον υπόδουλο Ελληνισμό.

Η παρουσία του κλήρου και η συμμετοχή του σ' όλες τις φάσεις του Αγώνα ήταν έντονη ενεργητική, ευεργετική και προτοποριακή, σε θυσίες, υλικές και αίματος.

Η Εκκλησία επικεφαλής της εθνικής αντίστασης σ' όλες τις μορφές της, εργάστηκε για το σταμάτημα των εξισλαμιστών, συμμετέχοντας σ' όλες τις εξεγέρσεις ακόμη και διευθύνοντάς τες.

Ακόμη, πρωτοστάτησε στην ίδρυση σχολείων, γιατί σ' αυτά στήριξε τις ελπίδες και τα όνειρα του έθνους για ένα καλύτερο αύριο, για μια (μελλοντικά) ελεύθερη και πολιτισμένη ζωή.

Μόνο στην περίοδο της Επανάστασής του 1821, οι αρχιερείς που θυσιάστηκαν για την αποτίναξη του Τουρκικού ζυγού ανέρχονται σε δεκάδες. Μεταξύ αυτών 2 Πατριάρχες και 43 αρχιερείς. Στα δύσκολα, σημερινά, χρόνια που η πατρίδα μας αντιμετωπίζει πολλά και κρίσιμα εθνικά προβλήματα, συσπειρωμένοι γύρω και από την Εκκλησία μας, δεν έχουμε να φοβηθούμε τίποτε. Η Εκκλησία, είναι συνεπώς, η ελπίδα και η ασπίδα του Έθνους μας.

Τα μέλη της Λέσχης LIONS Βέροιας που είχαν την πρωτοβουλία στην διοργάνωση της διάλεξης που πραγματοποίησε ο διακεκριμένος συμπατριώτης Παύλος Πυρινός, και την συμμετοχή της μικτής χορωδίας των Προσκόπων Βέροιας, υπό την διεύθυνση του μαέστρου Παρμενίωνα Κωνσταντινίδη, εκτιμώντας την σημασία και σπουδαιότητα του περιεχομένου της, προβαίνουν, με την άδεια και του εισηγητή στην έκδοσή της για να γίνει γνωστή στο ευρύτερο κοινό.

Συμβάλλοντας έτσι, με το τρόπο αυτό, στην σωστή και αντικειμενική ενημέρωση και γνώση του κοινού στην παρουσία του Ελληνορθόδοξου Κλήρου και την συμμετοχή του σε όλες τις μορφές και φάσεις του Αγώνα, για την αποτίναξη του ζυγού του βάρβαρου Ασιάτη κατακτητή

Βέροια Νοέμβριος 1998

Λέσχη LIONS Βέροιας

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο Ε΄

Ο πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄ απαγχονίστηκε στις 11 Απριλίου του 1821 στην πύλη του Πατριαρχείου της Κων/πολης, η οποία απο τότε παραμένει κλειστή

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣ - ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Επεσε πολεμώντας τον Ιμπραήμ στο Μανιάκι στις 20 Μαΐου του 1825 δίνοντας έτσι ένα υψηλό παράδειγμα αυτοθυσίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Το πίσω τμήμα της βασιλικής, της παλιάς Μητροπόλεως.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Η Εκκλησία στον Αγώνα της Ελευθερίας (1453-1828)

Βαθειές και ανεξίτηλες οι τομές, που η Ιστορία έχει χαράξει στην πολυαιώνια διάρκεια του Ελληνισμού. Δεν υποτιμούμε καμμία. Σ' όλες αστράφτουν τα ίδια πετρώματα της Ελληνικής αρετής, αλλά το θαύμα, η εθνεγερσία του "21", που τάραξε συθέμελα στεριές και θάλασσες και εμπύχωσε σαν σίφουνες τη λαϊκή ψυχή, αν και πέρασαν 174 χρόνια, μας συνεπαίρνει ακόμα.

Το "21" ήταν ένας άθλος των Ελλήνων, χωρίς ουσιαστική συνδρομή των ξένων. Αντίθετα, είχε την έχθρα της "Ιεράς Συμμαχίας". Χωρίς, στοιχειώδη, οργάνωση. Με τα φιλελεύθερα νιάτα, μόνο, αθλημένα στα ορεινά κρυσφύγετα. Χωρίς εφόδια, χωρίς χρήματα, χωρίς την κατάλληλη αριθμητική δύναμη.

Η Εκκλησία

Σ' αυτό το θαύμα της εθνεγερσίας του "21" είναι χρέος, καθολικό και επιβεβλημένο, να τονισθεί η ουσιαστική συμμετοχή του κλήρου και η μεγάλη προσφορά της Εκκλησίας στον ξεσηκωμό του "ραγιά" και γενικά στην επιβίωση του Γένους. Και αυτό γιατί η μεθοδευμένη αντιεκκλησιαστική προπαγάνδα και η συστηματική επίθεση εναντίον της επιδιώκει την κατασυκοφάντηση αξιολογών εκκλησιαστικών προσωπικοτήτων και την κατασπίλωση και την ηθική μείωση μεγάλων διδασκάλων μας, γεγονός το οποίο αποτελεί παραχάραξη της ιστορικής αλήθειας και διαστρέβλωση των πραγματικών δεδομένων. Τα κοινωνικά μεγέθη, που συναπαρτίζουν την επαναστατημένη Ελλάδα, είναι πολλά.

Ο Ι. Φιλήμων γράφει ότι την επανάσταση έκαναν "οι άνθρωποι του λαού... όλοι οι εκκλησιαστικώς προϊστάμενοι, όλοι οι

πολιτικώς άρχοντες, όλοι οι εμπορικώς διαπρέποντες, όλοι οι εν ξέναις υπηρεσίαις και τόποις διατελούντες". Και συμπεραίνει, με θαυμασμό "ιδού ο αείζωος και αναλλοίωτος Ελληνισμός, θρησκευτικώς τε και εθνικώς θεωρούμενος". Μεταξύ, όμως, αυτών ο κλήρος, δηλαδή οι Αρχιερείς και οι ιερείς, όπως και οι μοναχοί, αποτελούν, κατά τις πηγές, "ιδιαζούσης σημασίας" κοινωνικό μέγεθος του αγώνα.

Οι πολέμαρχοι

Η παρουσία του κλήρου και η συμμετοχή του σε όλες τις φάσεις του Αγώνα έντονα ενεργητική, ευεργετική και πρωτοποριακή, σε θυσίες, υλικές και αίματος. Η επανάσταση του "21" ήταν η τελευταία φάση ενός αγώνα αιώνων, που άρχισε με τα όπλα του πνεύματος την επομένη της Αλώσεως και έληξε με τις ομοβροντίες του Ναυαρίνου και με τις κλαγγές της μάχης της Πέτρας.

Στο διάστημα αυτό, που κράτησε τετρακόσια χρόνια, ο επικός αγώνας πέρασε από πολλά στάδια και μετέτληε τη χρήση ποικίλων όπλων. Από τα καριοφύλια ως το οκτώηχι και από τις τάπιες των κανονιών ως τους άμβωνες των εκκλησιών. Πολέμησαν πλάϊ - πλάϊ οι οπληρχηγοί και οι απλοί αγωνιστές με τα άρματά τους και οι δάσκαλοι με τα καλαμάρια τους. Και αναδείχθηκαν και οι δυο τους άξιοι πολέμαρχοι.

Αν οι πρώτοι μπούκωναν κανόνια, οι άλλοι στόμωναν την πνευματική πείνα του λαού. Το ερώτημα ποιός πρόσφερε περισσότερα στον Αγώνα είναι ένα πρόβλημα για τους ιστορικούς. Όμως, όπως και να έχει το ζήτημα, προτού αρχίσει η κοσμοξάκουστη γιγαντομαχία του ξεσηκωμού, προτού ορκιστούν και πάρουν τα όπλα τους οι αντρείοι, πολλοί άλλοι, αμέτρητες χιλιάδες ψυχές, δούλεψαν ή και θυσιάστηκαν ακόμα, στους τέσσερις αιώνες, περίπου, της δυσβάσταχτης σκλαβιάς, για να ετοι-

μάσουν το θαύμα της Επανάστασεως του “21”. Αυτό το προεπαναστατικό κεφάλαιο, που αποσιωπάται συνήθως, της μακραίωνης αντιστάσεως, δεν είναι καθόλου ασήμαντο. Μπορεί να θεωρηθεί ως ισάξιο με την αιματηρή αναμέτρηση της οκταετίας 1821-1829, γιατί, εάν δεν προηγούνταν τούτο, δεν θα είχε εμψυχωθεί το φρόνημα των ραγιάδων στα “σκοτεινά χρόνια”, 1453-1821, μια περίοδο που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε “Εθνική Νύχτα”. Το Ελληνικό Γένος, όσο και αν κλυδωνίζεται και σπαράσσεται, πέφτει και παλεύει με τα μύρια δεινοπαθήματά του και τις περιπέτειές του, ωστόσο προετοιμάζεται. Κρυφά - βουβά. Σιγά - σιγά. Εξοπλίζεται με κάθε τρόπο, σε κάθε ευκαιρία.

Κρυφό σχολείο

Στους πρώτους δύο αιώνες της σκλαβιάς ο λαός, ισοπεδωμένος στη δυστυχία έπλεε στην αμάθεια. Δεν υπάρχουν δάσκαλοι. Τα σχολικά κτίρια γκρεμίστηκαν. Σ’ όλο αυτό το διάστημα, “της δουλείας”, το γένος είχε στήριγμα, πραγματική μπτέρα, τροφό και σκέπη την Εκκλησία.

Ο ίδιος ο κατακτητής (υπερόβουλα) της είχε αναγνωρίσει τούτον τον εθναρχικό ρόλο. Και εκείνη δεν περιορίστηκε, μονάχα, στα ποιμαντικά της καθήκοντα και στην περιφρούρηση των θρησκευτικών δικαιωμάτων του υπόδουλου έθνους, αλλά φρόντισε, με κάθε μέσο και τρόπο, (στις περισσότερες φορές στα κρυφά), να συντηρήσει, εκτός από την ορθόδοξη πίστη, την Ελληνικότητα, την πατροπαράδοτη παιδεία, την Ελληνική γλώσσα και την εθνική μας ταυτότητα, δηλαδή εθνικά ιδεώδη και δίκαια.

Ο ορθόδοξος ναός ήταν το μεγάλο (κρυφό) σχολείο του υπόδουλου έθνους. Η Εκκλησία πρωτοστατεί στην ίδρυση σχολείων, γιατί σ’ αυτά στήριξε τις ελπίδες και τα όνειρα του έθνους για έ-

να καλύτερο αύριο, για μια (μελλοντικά) ελεύθερη και πολιτισμένη ζωή.

Η Μεγάλη του γένους σχολή

Στην Κωνσταντινούπολη (και στην “Πόλη”, όπως την έλεγε ο λαός), υπήρχε (και δεν έπαψε, για πάμπολλα χρόνια, να λειτουργεί), με την πρωτοβουλία του Οικουμενικού Πατριάρχη, η “Πατριαρχική Ακαδημία” ή (με το μεταγενέστερο όνομά της) “η περίφημη Μεγάλη του Γένους Σχολή”.

Εδώ και εκεί, υπήρχαν, ακόμη, μερικά “κοινά σχολεία”, κοινά, για τα στοιχειώδη γράμματα. Τόσο απελπιστικά λίγα για έναν Ελληνισμό εκατομμυρίων, απλωμένο σε ολόκληρη την Ν.Α. Ευρώπη και τη Μ. Ασία. Με τα σχολεία αυτά, το Οικουμενικό Πατριαρχείο, πάσχιζε να ετοιμάσει ένα μικρό κύκλο εγγραμμάτων ιεροδιδασκάλων, ίσια - ίσια για τις βασικές ανάγκες του. Αλλά στις μακρινές επαρχίες, στο ύπαιθρο, στα χωριά, η παντοδυναμία του Τούρκου τοπικού δυνάστη δεν ανεχόταν παρόμοια πολυτέλεια. “Ο ραγιάς ήταν ραγιάς και δεν του χρειάζονται γράμματα”, ισχυριζόταν ο κυρίαρχος Οθωμανός.

Όταν τα γράμματα ήταν ελεύθερα, στις πρώτες δεκαετίες, δεν υπήρχαν σχολεία. Όταν πάλι το καταθλιπτικό μούδιασμα πέρασε, 150 χρόνια αργότερα, άρχισαν οι απαγορεύσεις.

Άλφα - Βήτα

Και όμως, όταν διωκόταν η δημόσια παιδεία, προσφεύγουν στη μυστική, στην κρυφά παρεχόμενη. Η περίπτωση του “Κρυφού Σχολείου” είναι σίγουρα η καταπληκτικότερη και η μοναδική περίπτωση προσφοράς παιδείας στην πνευματική ιστορία όλων των λαών.

Μάθαιναν γράμματα στον νάρθηκα μιας εκκλησίας, σε ένα

κελλι μοναστηριού, ή, ακόμα, και σε ένα αληθινό μπουντρούμι, εγκαταλελειμένο κτίσμα, ανήλιαγο και υγρό.

Όλο και όλα μάθαιναν την “Αλφα-βήτα”, για να μπορούν να διαβάζουν το Ψαλτήρι. Βιβλία δεν είχαν. Η ανάγνωση γινόταν με το “Οκτωήχι”.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Ιερεμίας ο Β΄

Σ’ όλη αυτήν την, υποτυπώδη, εκπαιδευτική διαδικασία πρωτοστατεί η Εκκλησία.

Όμως, δεν πέρασαν πολλά χρόνια και η μάθηση των “κολυβογραμμάτων”, η εντελώς βασική αυτή παιδεία, σημείωσε τον πρώτο σπουδαίο σταθμό της αναπτύξεώς της. Το 1593, όταν ήταν Οικουμενικός Πατριάρχης ο Ιερεμίας ο Β΄, ο επιλεγόμενος “Τρανός”, το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, με Συνοδική Απόφασή του, πήρε γενικότερα μέτρα για την προαγωγή της παιδείας στην υπόδουλη Ελλάδα.

Την απόφαση αυτή απέστειλε σε όλους τους κατά τόπους Μητροπολίτες του θρόνου. Αξίζει να θυμηθούμε ένα, ελάχιστο, τμήμα της: “Εκαστον επίσκοπον εν τη εαυτού παροικία φροντίδα και δαπάνην την δυναμένην ποιεί, ώστε τα θεία και ιερά γράμματα διδάσκεσθαι. Βοηθείν δε κατά δύναμιν τοις εθέλουσι διδάσκειν και τοις μαθείν προαιρουμένοις, αν των επιτηδείων χρείαν έχουσιν”.

Η σημασία αυτής της αποφάσεως, για την ιστορία της νεοελληνικής παιδείας, είναι, πραγματικά, μεγάλη:

α) Για πρώτη φορά η ανώτατη ηγεσία της Εκκλησίας αντιμετωπίζει, συστηματικά και ουσιαστικά, το ζήτημα της παιδείας του γένους και β) πιστοποιείται, αναντίρρητα, το γεγονός ότι η εκπαιδευτική κίνηση στην Ελλάδα (στην αρχική αφετηρία της)

Στο βωμό της ελευθερίας

Είχε δίκαιο λοιπόν, ο Θερεϊανός, όταν επισήμαινε τα εξής για τη σπουδαία συμβολή της Ορθοδοξίας: “Ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία διεφύλαξεν αλώβητα και ανόθευτα τα θεία δόγματα και τας ιεράς παραδόσεις του αρχέγονου Χριστιανικού Θρησκευματος, ότι εθέρμανε τα Ελληνικά γράμματα, καταψυγέντα εν καιροίς μεγίστοις και καλεπωτάτοις, ότι υπήρξε κουροτρόφος, άμα δε και σώτρηρα των Ελλήνων, εν ημέραις αθλιότητος και δυστυχίας, ταύτα πάντα, είναι ουχί αστήρικτοι ισχυρισμοί, αλλά αλήθεια αναμφίρηστοι και παρά πάντων ημών ομολογούμενα”.

Συνεπώς, η Εκκλησία, δεν προετοίμασε, μόνο, τον Αγώνα, δεν τον ενίσχυσε, μόνο, ποικιλότροπα και αποφασιστικά, αλλά, όταν έφθασε η ώρα του μεγάλου ξεσηκωμού (και πιο μπροστά, στις διάφορες προεπαναστατικές - ένδεκα περίπου - εξεγέρσεις) πρόσφερε ακόμα και εκλεκτά τέκνα της (τον κλήρο) ως θυσία στον βωμό της ελευθερίας.

Ο μητροπολίτης Αρσένιος

Πριν από την κατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως από τους Τούρκους, σε μια προσπάθεια των Οθωμανών να καταλάβουν τη Βέροια - μεταξύ των ετών 1373-1430, ο μητροπολίτης της Αρσένιος οργάνωσε την άμυνα της πόλεώς μας, επικεφαλής των Βεροιέων σε έναν απεγνωσμένον αγώνα κατά των εισβολέων Τούρκων.

Μετά τη θλιβερή έκβαση του αγώνα, συλλαμβάνεται στον μητροπολιτικό ναό (στην παλιά Μητρόπολη), βασανίζεται και βρίσκει μαρτυρικό θάνατο και έτσι γίνεται ο πρώτος νεομάρτυρας της Εκκλησίας και του υπόδουλου Γένους μας.

Σ’ αυτόν όλοι οι υπόδουλοι Βεροιείς εναπέθεσαν τις ελπίδες τους για την αποτίναξη του Οθωμανικού ζυγού. Είναι, πράγματι,

η πρώτη θυσία Έλληνας κληρικού. Είναι αυτός που πότισε με το αίμα του τη γη μας, η οποία κράτησε ζεστή τη θρησκευτική πίστη και ζωογόνησε το εθνικό φρόνημα των κατοίκων της πόλεως μας, σ' όλο εκείνο το διάστημα, οπότε "Όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά". Όλα αυτά τα γνωρίζουμε από την αξιόλογη εργασία του ιστορικού της πόλεως μας Γ.Χ. Χιονίδη "Ανέκδοτος ακολουθία του νεομάρτυρος Αρσενίου, Μητροπολίτου Βεροίας" 14ος ή 15ος αιώνας, 1η έκδοση (το 1971) της Μητροπόλεως μας, με την ευκαιρία του γιορτασμού των 150 χρόνων από την Επανάσταση του "21". (Τον ευχαριστούμε, λοιπόν, και γι' αυτήν τη συμβολή του στα πλαίσια της συνολικής, πολύτιμης και πολύχρονης προσφοράς του. Προσωπικά δε τον ευχαριστώ, διότι με βοήθησε και στην καλύτερη τεκμηρίωση και γραφή κ.τ.λ. και αυτού του κειμένου, όντας πάντοτε, πρόθυμος και αφιλοκερδής).

Άλλοι αγώνες

Σαραντα χρόνια μετά την Αλωση, έχουμε το πρώτο προεπαναστατικό κίνημα (επανάσταση), όταν ο Βασιλιάς της Γαλλίας Κάρολος (διεκδικώντας κληρονομικά δικαιώματα από τον Ανδρέα Παλαιολόγο) επεχείρησε (το 1495) να επαναστατήσει τους Έλληνες εναντίον των Τούρκων.

Στην επανάσταση αυτήν πήραν μέρος οι αρχιερείς της Πελοποννήσου, της Στερεάς, της Θεσσαλίας και της Ηπείρου. Ο Κάρολος δεν βοήθησε, τελικά, όσο έπρεπε και η επανάσταση καταπνίγηκε στο αίμα.

Το 1575, ο τότε Αρχιεπίσκοπος Επιδαύρου Μακάριος Μελισσινός και ο αδελφός του (χωροδεσπότης Θεόδωρος) ύψωσαν τη σημαία της επαναστάσεως στη Μάνη, υπολογίζοντας και στη βοήθεια και στη συμπαράσταση του Ιωάννη, του Αυστριακού, με τον οποίον ήρθαν σε μυστικές συνεννοήσεις. Όμως, η αναμε-

νόμενη βοήθεια δεν έφθασε. Ετσι σήκωσαν μόνοι τους όλο το βάρος των οικονομικών εξόδων της επανάστασεως. Αποτέλεσμα αυτής της επανάστασεως ήταν η αυτοεξορία των υπευθύνων, ενώ οι Τούρκοι έκαψαν ζωντανούς τους αρχιεπισκόπους Πατρών και Θεσσαλονίκης.

Οι Ιππότες της Μελίτης (Μάλτας), αφού συνεννοήθηκαν με τους πιο φλογερούς Έλληνες κληρικούς και προκρίτους της Ηπείρου, μελέτησαν σχέδιο αποβάσεως και ελευθερώσεως της περιοχής.

Η όλη κίνηση προδόθηκε και η απόβαση απέτυχε, με αποτέλεσμα να σφαγούν από τους Τούρκους οι περισσότεροι από τους μνημένους κληρικούς (Αρχιερείς και απλούς κληρικούς), ενώ τα κεφάλια τους στάλθηκαν στην Κωνσταντινούπολη, για κοινή θέα.

Είναι γνωστή, επίσης, η εξέγερση, η πρώτη, στη Λάρισα (1600) και η δεύτερη στα Γιάννινα (1611), που έκανε ο Μητροπολίτης Λαρίσης Διονύσιος, ο επονομασθείς (από τους Τούρκους) “Σκυλόσοφος”, ύστερα από την υποκίνηση του Καρόλου Β’ του Νεβέρ.

Η πρώτη αποτυχία του στοίχισε τον απαγχονισμό του Αρχιεπισκόπου Φαναρίου και Νεοχωρίου (της Λάρισας) Σεραφεΐμ. Η δεύτερη αποτυχία είχε ως τίμημα τη ζωή του ίδιου του Διονυσίου. Οι Τούρκοι τον έγδαραν ζωντανό, παραγέμισαν το δέρμα του με άχυρα και (αφού το γύρισαν από πόλη σε πόλη) το έστειλαν στην Κωνσταντινούπολη!!

Οι Οικουμενικοί Πατριάρχες

Τον 17ο αιώνα (πέρα από αυτές τις θυσίες του κλήρου, που προανέφερα) και πέντε Οικουμενικοί Πατριάρχες έδωσαν, σαν τίμημα, την ίδια τη ζωή τους, στον υπέρτατο αγώνα.

Ο Πατριάρχης Κύριλλος Λούκαρης (1622-1638), η μεγάλη αυτή μορφή της Εκκλησίας, που υπήρξε και ο ιδρυτής του πρώτου Ελληνικού Τυπογραφείου στην Κωνσταντινούπολη (το 1624).

Ανάμεσα στα βιβλία που τυπώθηκαν, στο τυπογραφείο αυτό, ήταν και η μετάφραση της Καινής Διαθήκης (το 1630), στην τότε, καθομιλουμένη Ελληνική γλώσσα, τόλμημα πολύ εντυπωσιακό για εκείνη την εποχή.

Τα ελληνικά βιβλία, που εκτυπώνονταν στο Πατριαρχείο, στέλνονταν παντού στην Ελλάδα.

Ήταν: “ανήρ ευφύεστατος και κάτοχος πολλής παιδείας. Βέβαιον δε είναι ότι ηγάπα περιπαθώς τα γράμματα και την της παιδείας διάδοσιν...”, όπως γράφτηκε.

Αυτός, ο Οικουμενικός Πατριάρχης έστειλε στην Αγγλία, για ανώτερη μόρφωση, τον Μητροφάνη Κριόπουλο, από τη Βέροια, τον οποίο και χειροτόνησε πρεσβύτερο. Αργότερα, τον χειροτόνησε πρεσβύτερο. Μετέπειτα, τον χρησιμοποίησε σε διάφορες αποστολές στην Ευρώπη και στη Ρωσία υπέρ της Ελληνικής Εκκλησίας και του Γένους. Όπως είναι γνωστό ο Μητροφάνης υπήρξε Πατριάρχης Αλεξανδρείας και δόκιμος συγγραφέας.

Τελευταία κατασυκοφαντήθηκε, ο Κύριλλος Λούκαρης, ότι συνεννοήθηκε - δήθεν - με τους Ρώσους (για την επανάσταση των Χριστιανών εναντίον των Τούρκων).

Ενώ δε μεταφερόταν με βάρκα - δήθεν σε εξορία - στραγγαλίστηκε από Γενισάρους και το σκήνωμά του ρίχτηκε στο Βόσπορο.

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Κύριλλος Β' Κονταρής (1633/1635-1636, 1638-39), που καταγόταν από τη Βέροια, ήταν το δεύτερο θύμα της αγριότητας του κατακτητή. Και αυτόν τον κατηγόρησαν “ως ενεργούντα δι’ επανάστασιν κατά των Τούρκων”. Επαναλήφθηκε δε (και με τον Κύριλλο Κονταρή) ό,τι είχε γίνει και με τον Κύριλλο Λούκαρη: Στραγγαλίστηκε...

Ο Πατριάρχης Παρθένιος Β' (1644-1657): Απαγχονίστηκε (το Σάββατο του Λαζάρου) στην "Κιγκλιδωτήν Πύλη", κοντά στον Γαλατά, με την κατηγορία ότι ήρθε σε συνεννόηση με τους Ρώσους για πόλεμο κατά των Τούρκων.

Ο εν λόγω Πατριάρχης, επιδιώκοντας τη διάδοση και την ανάπτυξη της Ελληνικής Παιδείας - των Ελληνικών Γραμμάτων, έστειλε επιστολή στον πρώην Μητροπολίτη Νικαίας, που ήταν πολύ πλούσιος, να τον βοηθήσει οικονομικά για το σκοπό αυτό. Στην επιστολή αυτή (ο Πατριάρχης) έγραψε και τη φράση: "Έρχεται γαρ η Βασιλεία των ουρανών, εν η αμειφθήσονται οι ελεήμονες". Η επιστολή έπεσε στα χέρια των Τούρκων, οι οποίοι (στη φράση "Βασιλεία των ουρανών") απέδωσαν επαναστατική σημασία. Αυτή η ερμηνεία ήταν και η καταδίκη του με απαγχονισμό...

Ο Πατριάρχης ο Γαβριήλ ο Β' (1657): Απαγχονίστηκε. Αιτία υπήρξε η προσπάθειά του για τη διάδοση της παιδείας, αφορμή δε ότι - δήθεν - βάπτισε Τούρκο σε Χριστιανό.

Η άγρια εκδικητική μανία των τούρκων εκδηλώνονταν, κυρίως, εναντίον των κληρικών, γιατί γνώριζαν τούτο ότι χωρίς την ομόθυμη και ολοκληρωτική συμμετοχή τους (από τον Πατριάρχη μέχρι τον τελευταίο μοναχό) οποιαδήποτε άλλη προσπάθεια, των υπόδουλων Ελλήνων, θα ήταν αδύνατο να στεφθεί από επιτυχία.

Οι Μητροπολίτες

Και ο αγώνας της Εκκλησίας συνεχίζεται...

Στα τέλη του 17ου αιώνα εξερράγη πόλεμος ανάμεσα στην Τουρκία και στην Αυστρία (1683-1699).

Όταν ο Δόγης των Ενετών Μοροζίνης εξεστράτευσε κατά των Τούρκων, και έθεσε ως πρώτο αντικειμενικό σκοπό του την

κατάληψη της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδος, η Ελλάδα βρέθηκε (1684) σε επαναστατικόν οργανισμό.

Οι Αρχιερείς και οι προύχοντες ανέλαβαν την ηγεσία του απελευθερωτικού κινήματος.

Στη φάλαγγα των Επανησίων, που πολιορκούσε τη Λευκάδα, περιλαμβανόταν “προς μεγάλην έκπληξιν του Δόγη της Βενετίας” και ο Μητροπολίτης Κεφαλληνίας Τιμόθεος Τυπάλδος, “άγων υπέρ τους 150 ιερείς και μοναχούς”. Αυτό ήταν το πρώτο στην (Ελληνική τουλάχιστον) ιστορία στρατιωτικό τμήμα, που συγκροτήθηκε, αποκλειστικά και μόνο, από κληρικούς μαχητές: Ο Μητροπολίτης Κεφαλληνίας Τιμόθεος, με 150 κληρικούς να μάχεται αυτοπροσώπως για την ελευθερία της Πατρίδας!! Τί άλλο να πούμε; Και άλλοι Μητροπολίτες, στην περίοδο αυτή, κήρυξαν τον Ιερό αγώνα, όπως ο Αμφίσσης Φιλόθεος, ο Αθηνών Ιάκωβος, ο Θηβών Ιερόθεος, ο Λαρίσης Μακάριος, ο Ευβοίας Αμβρόσιος κ.ά. Στην επαναστατική αυτή κίνηση έδωσε τη ζωή του ο Σαλώνων Φιλόθεος, που πληγώθηκε θανατηφόρα, σε μια συμπλοκή με τους Τούρκους.

Η σοβαρότερη (και οργανωμένη εθνική εξόρμηση) για την αποτίναξη του Τουρκικού ζυγού, σημειώθηκε στα 1767-1770, όταν η Αικατερίνη Β’ της Ρωσίας (που ανέλαβε το σχέδιο της ανασύστασης της Βυζαντινής αυτοκρατορίας) έστειλε τον Γεώργιο Παπάζωλη, λοχαγό του Ρωσικού πυροβολικού (Ελληνα από τη Σιάτιστα της Μακεδονίας) να ετοιμάσει την επανάσταση στην Ελλάδα.

Ο Παπάζωλης ήρθε σε επαφή ιδιαίτερα με τους Μητροπολίτες. Οι Μητροπολίτες Κορίνθου, Παλαιών Πατρών Παρθένιος, Καλαβρύτων Δανιήλ, Σπάρτης Ανανίας Λαμπάρδης, Μονεμβασίας, Μεθώνης, ο Μητροπολίτης οικονόμος Καλαβρύτων Παναγιώτου και άλλοι κληρικοί τέθηκαν επικεφαλής του επαναστατικού κινήματος, στην Πελοπόννησο.

Σημειώθηκε ασυνήθιστη κίνηση, που προκάλεσε τις υποψίες των Τούρκων. Οι Οθωμανοί, θέλοντας την κεφαλή του κινήματος, συνέλαβαν τον Μητροπολίτη Σπάρτης Ανανία Λαμπάρδη. Τον κατηγόρησαν “δι’ επαναστατικής ενεργείας” και τον κατεδίκασαν σε θάνατο, χωρίς καμιά διαδικασία: Τον αποκεφάλισαν (1767) στη Μητρόπολη του Μυστρά.

Ομως, ο φρικώδης θάνατος του Μητροπολίτη Ανανία και των άλλων θυμάτων της θηριωδίας του κατακτητή δεν σταμάτησε τον επαναστατικό οργασμό.

Οταν, μετά τρία χρόνια, το 1770, φάνηκαν στα παράλια της Πελοποννήσου Ρωσικά πολεμικά πλοία, με τους Αλέξιο και Θεόδωρο Ορλώφ, πρώτος, που ύψωσε στο Αίγιο τη σημαία της επαναστάσεως, ήταν ο Μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Παρθένιος και μετά από αυτόν οι Ιεράρχες Μεθώνης, Κορώνης, Καλαμών και Κορίνθου.

Για να προλάβουν οι Τούρκοι την επέκταση και τη γενίκευση της επαναστατικής κινήσεως, συνέλαβαν τον Πατριάρχη Μελέτιο Β': “Το φρικωδέστερον πάντων των μαρτυριών”, γράφει ο Αναστάσιος Γούδας, υπέστη ο Πατριάρχης Μελέτιος Β'.

Εδώ, πρέπει να αναφέρουμε, όσα γράφει ο ιστορικός της πόλεώς μας, Γ.Χ. Χιονίδης (στο βιβλίο του “Συνοπτική ιστορία της Βεροίας”, δύο ομιλίες, σελ. 27) σχετικά με τη συμμετοχή και της περιοχής μας στην επαναστατική προσπάθεια στην περίοδο 1787-1792 στα χρόνια της Αικατερίνης Β'.

Ο Γ. Χ. Χιονίδης

Ετσι, μαθαίνουμε - γράφει ο Γ.Χ. Χιονίδης - ότι ο γιατρός Λουδοβίκος ή Λουίζης Σωτήρης πήρε την εντολή να επαναστατήσει τους Ηπειρώτες. Κινήθηκε δραστήρια και προχώρησε σ' όλη τη Βόρεια Ελλάδα, όπως και στην περιοχή της Βεροίας,

όπου ο Μητροπολίτης της Δανιήλ (1766-1799) προσπάθησε να ξεσηκώσει τους ραγιάδες, όπως φαίνεται από δύο γράμματά του, που έστειλε προς τον Σωτήρη.

Συνεννοήθηκε και με τον Μητροπολίτη της Εδεσσας Μελέτιο, όπως και με τους Επισκόπους Καρπανίας, Πλαταμώνα, Σερβίων - Κοζάνης, Πέτρας και Κίπρους και έτσι πραγματοποιήθηκαν συγκεντρώσεις, στη Νάουσα πρώτα και ύστερα στην Κοζάνη. Παρ' όλα ότι και η απόπειρα αυτή έμεινε χωρίς πρακτικά αποτελέσματα (διότι η Αικατερίνη, τελικά συνθηκολόγησε με την Οθωμανία και εγκατέλειψε τους Έλληνες). Ωρίμασαν, όμως, οι συνθήκες. Αρχισε να πνέει καινούριος άνεμος και οι ραγιάδες, επί τέλους, κατάλαβαν ότι έπρεπε να στηριχθούν, μονάχα, στις δικές τους δυνάμεις, για να πετύχουν την ελευθερία τους.

Και εδώ, συνεπώς, στην περιοχή μας, βλέπουμε να προϊστάται του Ιερού Αγώνα ο Ιεράρχης της πόλης Δανιήλ, όπως συνέβηκε, προηγουμένως, και με τον οσιομάρτυρα Αρσένιο.

Στα λεγόμενα, λοιπόν, "Ορλωφικά" το απελευθερωτικό κίνημα πήρε μεγάλες διαστάσεις. Οι κατά τόπους Ιεράρχες πρωτοστατούν. Οι κατακτητές, που αντελήφθηκαν τη σοβαρότητα της καταστάσεως, χρησιμοποιούν αγριότερες μεθόδους, για να καταστείλουν το απελευθερωτικό κίνημα. Στην Τρίπολη, μετά την αποτυχία της πολιορκίας της, πρώτος που κατακρεουργήθηκε ήταν ο Μητροπολίτης της και πέντε ανώτεροι κληρικοί. Στη Λήμνο αποκεφαλίστηκε ο Μητροπολίτης Ιωακείμ (1773).

Ο μοναχός Σαμουήλ

Στους αγώνες των Σουλτάνων κατά του Αλή Πασά, θα θυμάσθε, ασφαλώς, ότι πρωτοστάτησε, δόξασε τους Σουλιώτες και την αγωνιζόμενη Ελλάδα ολόκληρη, ο μοναχός Σαμουήλ ή καπετάν Καλόγηρος. Γνωστό το τέλος του. Γνωστή η προσφορά

του στους ένδεκα οικισμούς μεταξύ Πάργας και Παραμυθιάς (στη Θεσπρωτία).

Γνωστό είναι, επίσης το μαρτύριο του ηρωϊκού αρχηγού των αρματωλών Χασίων Παπα-Ευθυμίου Βλαχάβα (1808), που είχε ορίσει ως ημέρα κηρύξεως της Ελληνικής Επανάστασεως, την 29 Μαΐου 1808, επέτειο της Αλώσης.

Ο Παπα-Ευθύμιος συνελήφθηκε (μετά από πολλές περιπέτειες) με δόλο και οδηγήθηκε μπροστά στον Αλή Πασά. Όταν αρνήθηκε να αλλάξει πίστη: "Προσεδέθη εις πάσαλον εν τη αυλή του ανακτόρου του σατράπου και έμεινε εκτεθειμένος εις τας ύβρεις και του κολαφισμούς των βαρβάρων", όπως γράφηκε χαρακτηριστικά. Μετά από φρικτά βασανιστήρια ο Παπα-Ευθύμιος (κατά διαταγή του Αλή Πασά) σταυρώθηκε, όπως ο Απόστολος Πέτρος, με το κεφάλι προς τα κάτω, και εξέπνευσε.

Ο Παπαφλέσσας

Ποιός, πάλι, δεν γνωρίζει τη δράση του Παπαφλέσσα, του φλογερού αυτού κήρυκα της Επανάστασεως και τη μεγάλη προσφορά του στην Εθνική υπόθεση;

Στις αρχές του 1821 παρατηρείται ζωηρότερος επαναστατικός οργανισμός στην Πελοπόννησο. Η Τουρκική διοίκηση καλεί όλους τους Αρχιερείς και τους προύχοντες στην Τρίπολη, με το πρόσχημα ότι: "θα εσχημάτιζε γνώμην περί του κατά πληροφορίας του μελετουμένου κινήματος". Προσέλθαν, ο Μητροπολίτης Μονεμβασιάς Χρυσάνθος, ο Επίσκοπος Ανδρουσής Ιωσήφ, ο Αρκαδίας Γερμανός, ο Επίσκοπος Ωλένης Φιλάρετος, ο Κορίνθου Κύριλλος, ο Ναυπλίου Γρηγόριος, ο Δημητσάνης Φιλόθεος, ο Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ο Βρυσηνής Θεοδώρητος, ο Κερνίνης Προκόπιος και πολλοί άλλοι προύχοντες.

Όλους αυτούς τους φυλάκισαν (με τον Τριπόλεως Δανιήλ)

στη σκοτεινή ειρκτή (Φυλακή) του Μπάσαγα.

Να τι λέει ο Ιερομόναχος Ιωσήφ Ζαφειρόπουλος, που έζησε ο ίδιος την τραγωδία: “Εδесαν τους Αρχιερείς με αλυσίδες χοντρές, από τον ιδρώτα σάπισαν τα ρούχα τους. Γέμισαν τόσες ψείρες που τα γένηια τους φαίνονταν άσπρα από τα πολλά ζώφια. Η αλυσίδα που ήταν στον αυχένα, ενώ πρώτα στηριζόταν στα ρούχα, η τριβή, το βάρος και ο ιδρώτας έλοιωσαν τα ρούχα και ο στρεφόμενος κρίκος, στη συνέχεια, ακουμπούσε πάνω στο κρέας”.

Από τους 18 φυλακισθέντες αρχιερείς και προκρίτους βγήκαν από τη φυλακή έξι, μόνον, ενώ οι υπόλοιποι πεθαναν από ασπία και από το πολύμηνο μαρτύριο.

Η "Φιλική Εταιρεία"

Το 1814 ιδρύεται η “Φιλική Εταιρεία”. Μεταξύ των μυουμένων πολλοί ήσαν Ιεράρχες και κληρικοί.

Κανένas σχεδόν από τους Μητροπολίτες (από όλα τα διαμερίσματα της χώρας) δεν έμεινε αμύητος.

Οι φιλικοί, κάλυπταν τους επαναστατικούς σκοπούς τους με το πρόσχημα της αναπύξεως της ελληνικής παιδείας, περιέρχονταν δε κάθε ελληνική γη και αναφέρονταν στην ανάγκη της ίδρυσης σχολείων. Σκόπιμα διέδωσαν ότι απεφάσισαν την ίδρυση Μεγάλης του Γένους Σχολής, στην Πελοπόννησο. Επιστάτες της Σχολής αυτής ονομάστηκαν οι Πατριάρχες της Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Ε' και Ιεροσολύμων Πολύκαρπος. Με τη λέξη “Σχολή” υπονοούσαν την Ελληνική Επανάσταση. Με το πρόσχημα αυτό μάζευαν χρήματα για τον αγώνα. Για αυτόν τον σκοπό ο Πατριάρχης Γρηγόριος Ε' ίδρυσε στην Κωνσταντινούπολη την φιλανθρωπική οργάνωση το “Κιβώτιον του ελέους”.

Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός

Τον Μάρτιο του 1821 ο Μητροπολίτης Παλαιών Πατρών Γερμανό κήρυξε την έναρξη της Επανάστασεως των Ελλήνων. Και τούτο δεν είναι τυχαίο. Η Εκκλησία ήταν φυσικό να είναι (και στην επανάσταση αυτή) επικεφαλής της ολοκληρωτικής του έθνους προσπάθειας. Ο σπόρος, τον οποίο επί 400 ολόκληρα χρόνια, έριξε (με τη θρησκεία, την εθνική διαπαιδαγώγηση και την παιδεία) απέδωσε, τελικά, τους εθνικούς καρπούς του. Συνεχίζει και κατά τους χρόνους της Επανάστασεως να τροφοδοτεί την εθνεγερσία με νέες θυσίες και με νέο αίμα.

Στο Μανιάκι, πολεμά ο Παπαφλέσσας (20/5/1825) εναντίον του Ιμπραήμ, με 950 παλικάρια του. Πέφτουν όλοι και τελευταίος ο Παπαφλέσσας. Είναι αυτός που άναψε και διατήρησε τη μεγάλη φωτιά του "21", που έκλεισε όλους τους δρόμους της υποχωρήσεως, αυτός που στο Μανιάκι ανέστησε την Ελλάδα. Ήταν ο μεγάλος Απόστολος της λευτεριάς μας.

Και οι θυσίες της Εκκλησίας συνεχίζονται: Όταν ο Μητροπολίτης Μολδαβίας Βενιαμίν ευλόγησε την έναρξη της Επανάστασεως και παρέδωσε το πολεμικό ξίφος στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ο Μαχμούτ Β' διέταξε να φυλακίσουν τους Μητροπολίτες Δέρκων Γρηγόριο και Νικομηδείας Αθανάσιο και να προσαχθεί δέσμιος στην Κωνσταντινούπολη ο Μητροπολίτης Αγκιάλου Ευγένιος Καραβίτης, τον οποίο (μετά τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε') απηγχόνισαν. Στη συνέχεια, συνελήφθησαν, ως όμηροι, οι Μητροπολίτες Θεσσαλονίκης Ιωσήφ, Τυρνάβου Ιωαννίκιος και Ανδριανουπόλεως Δωρόθεος.

Ο Γρηγόριος ο Ε΄

Λίγο αργότερα, συλλαμβάνεται ο Γρηγόριος Ε΄, ο Πατριάρχης της οδύνης, ο Εθνάρχης, η έκφραση της Επαναστατημένης

Ελλάδος, το σύμβολο του Ελληνισμού, ο Άγιος της Εκκλησίας, ο ήρωας της Ελλάδος. Ήταν η ψυχή της Επανάστασής, που, με το πανάγιο αίμα του, σφράγισε την επιτυχία του Αγώνα!!

Όσοι τον κατηγορούν, είναι ανιστόρητοι, παραχαράκτες της Ιστορίας, πλαστογράφοι της αλήθειας, άνανδροι... Κλείνω για την μεγάλη αυτή μορφή, τον μάρτυρα με το δημοτικό τραγούδι: “Δεν σ’ άρεσε να κάθεσαι στο θρόνο, θρονιασμένος, Μα θέλησες Ρωμαϊκό την Πόλη να τη φιάσεις”. Αυτό τα λέει όλα... Την ίδια μέρα (που κρέμασαν τον Πατριάρχη Γρηγόριο Ε΄) απαγχόνισαν και τους Αρχιερείς Εφέσου Διονύσιο, Αγκιάλου Ευγένιο και Νικομηδείας Αθανάσιο. Ο τελευταίος, ενώ οδηγούνταν στην αγχώνη (επειδή ήταν γέρος και άρρωστος) ξεψύχησε στο δρόμο. Και οι τρεις, είχαν, και προηγουμένως, πλούσια εθνική δράση, για τον Αγώνα.

Άλλοι Αρχιερείς

Στην Ανδριανούπολη απαγχονίστηκε (την Κυριακή του Θωμά), από ένα παράθυρο του Μητροπολιτικού μεγάρου, ο εφησυχάζων εκεί, στη γενέτειρά του πρώην Οικουμενικός Πατριάρχης Κύριλλος ΣΤ΄. Την ίδια ώρα κρέμασαν και τον πρωτοσύγγελό του Αγαθάγγελο. Ακόμα, αποκεφάλισαν και τον Επίσκοπο Μυριουπόλεως, που ήταν 100 ετών!!

Τον Μάιο του 1821 απαγχόνισαν τους Αρχιερείς: Ανδριανούπολεως Δωρόθεο, Θεσσαλονίκης Ιωσήφ, Τυρνάβου Ιωαννίκιο και Δέρκων Γρηγόριο και τον Επίσκοπο Κύπρου Μελέτιο, κατόμησαν δε τον Λαρίσης Πολύκαρπο (Δαρδαίο).

Στην Κρήτη, ο Μητροπολίτης Γεράσιμος και όλοι οι Επίσκοποι του νησιού (13 τον αριθμό) σφάχτηκαν, στις 24 Ιουνίου 1824. Στην Κύπρο κρέμασαν τον Αρχιεπίσκοπο Κυπριανού και αποκεφάλισαν 3 Μητροπολίτες: Τον Πάρου Χρύσανθο, τον Κιτίου Μελέτιο και τον Κηρυναίας Λαυρέντιο. Δεν αναφέρω άλλους, γιατί δεν είναι δυνατόν, αφού είναι χιλιάδες...

Όμως, είναι επιτρεπτό να ξεχάσουμε τον Αθανάσιο Διάκο, αυτόν τον εμπνευσμένο Έλληνα κληρικό, που ήταν το σύμβολο του αγωνιζομένου λαού; Να λησμονήσουμε τη θυσία του, ότι τον σούβλισαν; “Ολόρθο τον έστησαν κι αυτός χαμογελούσε” σπικιούργησε η λαϊκή μούσα. Οποιος τον θυμάται, αισθάνεται θείο δέος και χαίρεται για το ολοκληρωμένο μεγαλείο, όπως και για την αθανασία της Ελληνικής φυλής και της Ελληνικής ψυχής.

Μόνο στην περίοδο της Επανάστασης του 1821, οι αρχιερείς που θυσιάστηκαν για την αποτίναξη του Τουρκικού ζυγού ανέρχονται σε δεκάδες. Μεταξύ αυτών 2 Πατριάρχες και 43 αρχιερείς.

Από τους 190, περίπου, Αρχιερείς όλης της Οθωμανικής Επικράτειας, πήραν ενεργό μέρος στον απελευθερωτικό αγώνα 73 Αρχιερείς. Φυλακίστηκαν ή βασανίστηκαν φρικτά 42 αρχιερείς και υπέστησαν μαρτυρικό θάνατο, για την ελευθερία, 45 Αρχιερείς, συνολικά, δηλαδή 160 Αρχιερείς. Για τους υπόλοιπους 30 Αρχιερείς, για τους οποίους δεν αναφέρεται ότι πήραν μέρος, το πιθανότερο είναι ότι κάθηκαν ή δεν βρέθηκαν ακόμη τα στοιχεία εκείνα, από τα οποία θα αποδεικνυόταν οπωσδήποτε και εκείνων η συμμετοχή στον αγώνα, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Και σταματώ εδώ, για να πω: το Έθνος μας με την Εκκλησία, που πρωτοστάτησε στον Αγώνα, που πρώτη αυτή ανέμιση το μαύρο ράσο σαν μπαϊράκι για τη λευτεριά, ανέστησε την Ελλάδα, γι' αυτό ο σοφός ιστορικός Σπυρίδων Ζαμπέλιος ονομάζει την Εκκλησία “Έλληνοσώτηρα”.

Αρα, στην αιώνια και απαρασάλευτη Εκκλησία χρωστάει την ύπαρξή της η Πατρίδα μας και, συνεπώς, και εμείς...

Σύμβολο της θυσίας, σύμβολο του καθημερινού μαρτυρίου ζωής και παρακαταθήκη της ελπίδας για ένα καλύτερο αύριο, η Εκκλησία, το απέδειξε, όχι μονάχα, το 1821, το 1904 - 1908, το

1912, στον εμφύλιο αλλά το αποδεικνύει καθημερινά.

Γύρω από την Εκκλησία

Και κλείνω με τα λόγια του Ιερού Χρυσοστόμου: “Πόσοι πολέμησαν την Εκκλησία και οι πλεμίσαντες απώλοντο· αυτή δε υπέρ των Ουρανών αναβέβηκε· Τοιούτον είχε μέγεθος η Εκκλησία Πολεμουμένη νικά· Βουλευομένη περιγίγνεται· Υβριζομένη λαμπροτέρα καθίσταται· δέχεται τραύματα και ου καταπίπτει υπό των ελκών· Κλυδωνίζεται, αλλ’ ου καταποντίζεται· Χειμάζεται, αλλά ναυάγιον ουκ υπομένει· Παλαίει, αλλ’ ουκ ηττάται”.

Στα δύσκολα, σημερινά, χρόνια που η πατρίδα μας αντιμετωπίζει πολλά και κρίσιμα εθνικά προβλήματα, συσπειρωμένοι γύρω και από την Εκκλησία μας, δεν έχουμε να φοβηθούμε τίποτε. Και από αυτήν θα ξεπηδήσει, ίσως, ένας νέος Αθανάσιος Διάκος, ένας νέος Παπαφλέσσας, ένας νέος Γρηγόριος Ε’, ένας νέος Αρσένιος Ιεράρχης, ιερείς και μοναχοί έτοιμοι, πάλι, για να δώσουν το αίμα τους για την Πατρίδα, όπως προσφέρουν και τώρα, στην ειρηνική περίοδο και στον κοινωνικό τομέα.

Η Εκκλησία είναι, συνεπώς, η ελπίδα και η ασπίδα του Έθνους μας.

Η Μικτή Χορωδία των Προσκόπων Βέροιας υπό τη διεύθυνση του μαέστρου Παρμενίωνα Κωνσταντινίδη.

Από τη διοργάνωση της διάλεξης του κ. Παύλου Πυρινού που πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία της Λέσχης LIONS Βέροιας.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

TYPE PRESS

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
OFFSET
ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟ

Καραμανλίδης
Νικόλαος

Νέα Νικομήδεια, Ημαθίας
Τηλ. 90234 - Fax. 90339

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΛΕΣΧΗ LIONS ΒΕΡΟΙΑΣ

Ιδρύθηκε το έτος 1974 και ανήκει στην Διεθνή Οργάνωση Λεσχών LIONS.

Οι LIONS έχουν ως Σύνθημά τους "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΔΙΑΝΟΗΣΗ Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ" και "ΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕ - WE SERVE" και οι Σκοποί τους είναι:

➔ Η Δημιουργία και καλλιέργεια πνεύματος κατανόησης μεταξύ των λαών της γης.

➔ Η υποστήριξη στην καλή διακυβέρνηση και τη νομιμοφροσύνη του πολίτη.

➔ Το ενεργό ενδιαφέρον για πολιτική, πολιτιστική, κοινωνική και ηθική ευημερία της κοινότητας.

➔ Η ένωση των λεσχών με δεσμούς φιλίας, αλληλεγγύης και αμοιβαίας κατανόησης.

➔ Η εξασφάλιση βήματος όπου γίνονται ανοιχτές συζητήσεις πάνω σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος με την προϋπόθεση ότι δε συζητούνται θέματα θρησκευτικών αιρέσεων ή πολιτικών κομματικών αποκλίσεων μεταξύ των μελών.

➔ Η ενθάρρυνση ανθρώπων που θέλουν να υπηρετήσουν την Κοινότητά τους χωρίς προσωπική υλική ανταμοιβή, και η ενθάρρυνση για αποδοτικότητα και για επίτευξη υψηλής ηθικής στάθμης στο εμπόριο, στη βιομηχανία, τα επαγγέλματα, στις δημόσιες υπηρεσίες και στις ιδιωτικές προσπάθειες.